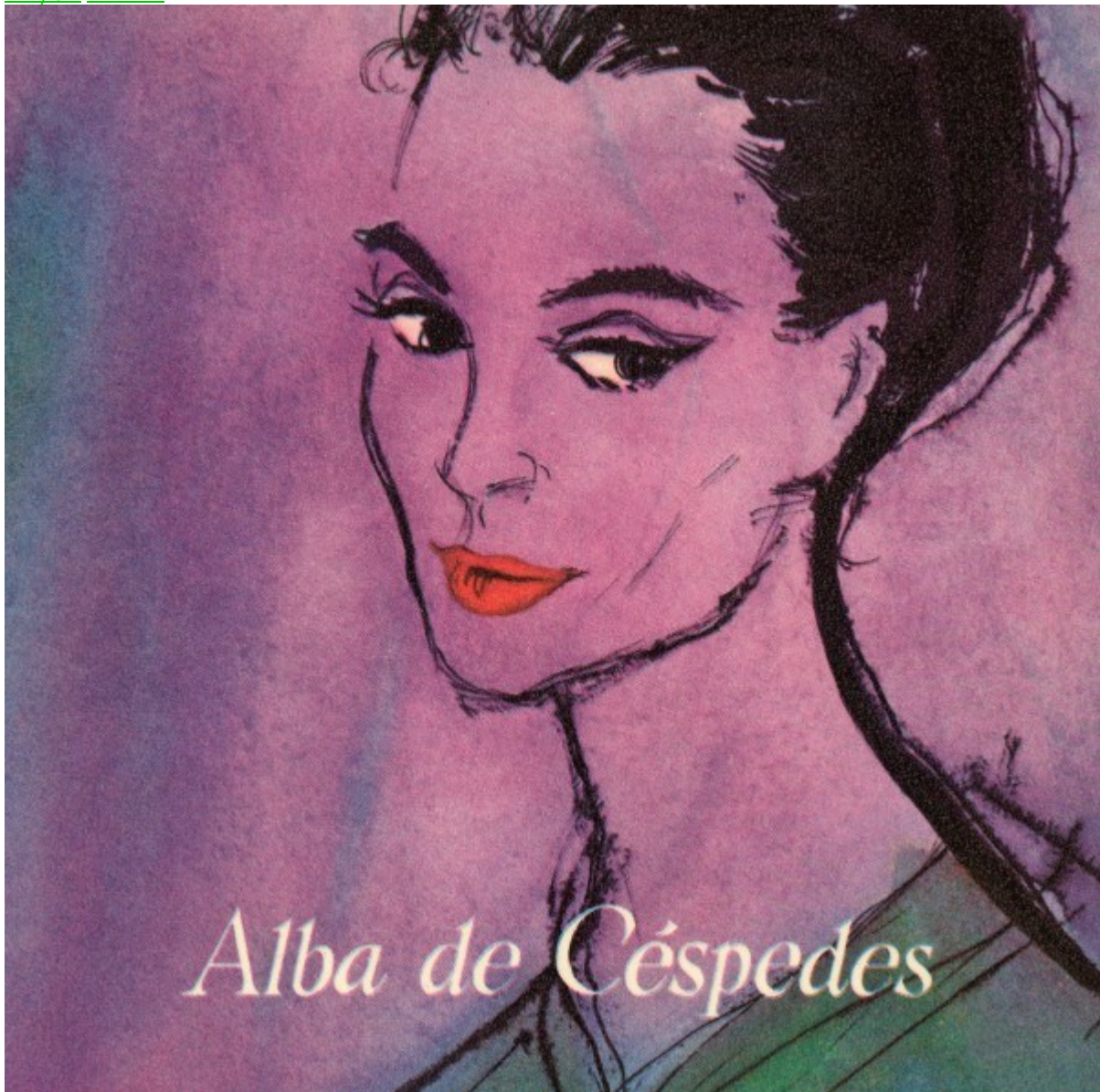

Alba de Céspedes: Kielletty päiväkirja

[AM/31 ADMIN](#)

Aina on silitettävää – RIITTA VAISMAA (6.3.2022)

Alba de Céspedes (1911-1997) oli Italian feministisen liikkeen pioneereja ja suosittu kirjailija. Hänen tunnetuin teoksensa on *Kielletty päiväkirja*. Se ilmestyi Italiassa 1952 ja suomeksi 1956. Tänä vuonna Otava on julkaissut suomennoksen uutena painoksena. *Kielletty päiväkirja* on kuvaus perheenäidistä, joka kirjoittaa puolen vuoden ajan salaista päiväkirjaa ja vasta tänä aikana havahtuu huomaamaan oman elämänsä pettymyksiä ja epäonnistumisia. Vuonna 1962 de Céspedes laati teoksesta näytelmäversion, josta on myöhemmin tehty tv-sovitus.

Kielletty päiväkirja käynnistyy, kun työssä käyvän perheenäidin Valeria Cossatin silmät osuvat kiiltävän mustaan vihkoon. Hänelle tulee ylittämätön tarve ryhtyä pitämään päiväkirjaa. 1950-luvun

alun italialainen, keskiluokkainen nainen ei voi Valerian käsityksen mukaan sellaista tehdä perheeltään salaa. Se on loukkaus muuta perhettä kohtaan. Valerialla on valtavasti päänvaivaa vihkon piilottamisessa. Hän pelkää jatkuvasti, että joku löytää hänen salaisuutensa.

Perheeseen kuuluu pankissa työskentelevä mies Michele ja täysi-ikäisyyttä hipovat lapset Riccardo ja Mirelle. Pariskunnan yhteinen tavoite on rikastuminen. Kun Michele viimein saa pitkään odotetun palkankorotuksen, se osoittautuu aivan riittämättömäksi. Valerian on jatkettava työntekoa, mikä on, jos nyt ei häpeällistä, niin ainakin kertoo taloudellisista vaikeuksista. Jo aiemmin on jouduttu luopumaan kotiapulaisesta.

Valeria on 43-vuotias ja Michele muutaman vuoden vanhempi. Valeria miettii koko ajan vanhenemista ja lopulta luovuttaa ja myöntää vanhuuden alkaneen. Avioliitosta on tullut vain tapa elää, läheisyyttä ei puolisoiden kesken juuri enää ole. Michele on vallan ryhtynyt kutsumaan vaimoaan äidiksi.

Valeria tuntee syyllisyyttä lähes kaikesta. Hän on aina väsynyt, ja väsymystä lisää, kun yöunesta pitää nipistää aika päiväkirjalle. Valeria tekee kaikki kotityöt. Vaikka perhe kehottaa häntä lepäämään, hän ei voi sitä tehdä, kun aina on vähintään silittämistä ja parsimista. Jouten ei voi syyllistymättä olla. Valeria ei osaa suhtautua aikuistuviin lapsiinsa, ja syyllisyyden taakka vain kasvaa. On arvattavaa, että oikeatakin syytä syyllisyyteen täytyy ilmentä. Muussa tapauksessa päiväkirjan anti jäisi liian ohueksi.

Aihetta syyllisyyteen näyttäytyy päiväkirjan mittaan kaikissa perheenjäsenissä. Lasten seurustelusuhteet koettelevat yleistä moraalialia. Tytär Mirelle ei tosin yhdy äitinsä näkemyksiin; hän on jo astumassa uuteen aikakauteen. Michelelläkin taitaa olla ainakin toiveita syrjähyppystä. Valeria itse rakastuu esimieheensä ja saa vastarakkautta. Moraali on ennemminkin sitä, miltä perhe näyttää ulospäin. Valeria kyllä käy säännöllisesti messussa, mutta se vaikuttaa ennemminkin tavalta kuin vakaumuksesta johtuvalta. Koko romaanin ajan toivoin, että Valeria uskaltaisi hypätä pääosin itse luomastaan oravanpyörästä, mutta perheen julkisivun ylläpito vie sittenkin voiton.

Aikansa kirjastovaikuttaja Helle Kannila kirjoitti *Kielletystä päiväkirjasta* vuonna 1957 *Arvosteleavassa Kirjaluettelossa*. Hänestä de Céspedes käyttää päiväkirjamuotoa taitavasti ja uskottavasti. Päähenkilö on hänen mukaansa voinut panna paperille salaisia tunteitaan, jotka tätä itseäänkin ihmetyttävät. (*Kirjasampo*)

Minä puolestani hieman ihmettelen päiväkirjamuotoa. Toki se on koko teoksen perusidea, joka kuitenkin yhtäkkisenä ilmestyksenä vaikuttaa varsin naiivilta ratkaisulta. Jos teoksen nimi olisi jokin muu kuin päiväkirja ja lukujen otsikot muuta kuin päivämäärät, teos voisi olla romaanimuotoinen

turhautuneen naisen turhankin pitkä ja toisteinen elämän tilitys. Teksti ei ole erityisen päiväkirjanomaista.

Vaikka Valeria kärsii naisen aseman tuomista velvollisuuksista ja vapauden puutteesta, hänen protestinsa tuntuu voimattomalta, kun ottaa huomioon, että kirjailija oli aikansa johtava feministi.

Kielletty päiväkirja on kiinnostava kuvaus 1950-luvun alun Italiasta ja sen moraalien hiljaisesta muuttumisesta. Se on myös kurkistus sota-aikaan, johon kuului pelon ja puutteen lisäksi vielä puolisoitten keskinäistä rakkautta. Sodan pelko on yhä koko ajan ainakin aikuisten mielessä.

Ajankuvana *Kielletty päiväkirja* on onnistunut.

Nyt uudestaan julkaistu *Kielletty päiväkirja* on Anna Louhivuoren 1950-luvun suomennos. Pääosin käänös toimii myös nykyaikana. Paikoin siinä on ehkä aikanaan hyväksyttyä kömpelyyttä ja monimutkaisia ilmaisuja, joille nykykääntäjä olisi osannut antaa joustavamman tulkinnan. Ehkä kustantaja halusi historian havisevan. Uskon, että melko vähäisellä uudistamisella tekstistä olisi saanut keveämmin etenevän ja helpommin lähestyttävän.

Alba de Céspedesin äiti oli italialainen, isä puolestaan kuubalainen diplomaatti, joka toimi suurlähettiläänä useissa Euroopan maissa. de Céspedes julkaisi toistakymmentä proosateosta ja kaksi runokokoelmaa. Esikoisromaani ilmestyi 1935. Suomeksi on *Kielletyn päiväkirjan* lisäksi ilmestynyt kaksi romaania, läpimurtona pidetty *Ylioppilaskoti* (1938) ja *Naisen kannalta* (1949). de Céspedes työskenteli 1930-luvulla toimittajana. Hän oli mukana fasisminvastaisessa liikkeessä, ja hänet vangittiin kahdesti Mussolinin aikana. Vuonna 1944 de Céspedes perusti kirjallisen aikakauslehti *Mercurion*. Siinä julkaistiin monien Italian nykykirjailijoiden tuotantoa.

Alba de Céspedes: *Kielletty päiväkirja* (Quaderno Probito). Suom. Anna Louhivuori. Otava 2022. 280 s.

Riitta Vaismaa on kirjallisuuskriitikko